

PETO IZDANJE HRVATSKOGA PRAVOPISA

*Stjepan Babić, Božidar Finka,
Milan Moguš, HRVATSKI PRAVOPIS*

Školska knjiga, Zagreb 2000.

Pismeni ljudi moraju poštivati određena pravila u pisanju. Ta su pravila popisana/propisana u pravopisu. Njih se imaju pridržavati svi pismeni ljudi nekoga književnoga jezika. Pravopis nije pisan samo za jezikoslovce. Stoga popis pravila mora biti jasan, pisan jednostavnim, pismenim ljudima razumljivim jezikom, pregledan, a opet mora obuhvatiti sve poteškoće na koje nailaze u pisanju prosječno pismeni ljudi. Svaki književni jezik ima svoj popis pravila za pisanje, pa tako i hrvatski. Hrvatski pravopis propisuje pisanje velikih i malih slova, glasova i glasovnih skupova, sastavljeno i rastavljeno pisanje, pravilno pisanje razgodaka i pravopisnih znakova, kratica. Pored toga, u svakom se pravopisu pored pravila nalazi i pravopisni rječnik. To su i temeljna poglavlja u *Hrvatskom pravopisu* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša koji je 2000. godine doživio svoje peto, prerađeno izdanje. Babić-Finka-Mogušev pravopis je fonološko-morfonološki ili ublaženo fonološki. Po fonološkom se načelu isti fonem piše uvijek istim znakom. Pravopis trojice autora u okviru je jedne riječi fonološki, uz određene iznimke, ali je morfonološki u smislu da se glasovne promjene koje nastaju među riječima u govornome nizu ne odražavaju u pismu. Tako pravilno hrvatski pišemo *s bratom, kod kuće,*

govorit ću, a izgovaramo zbratom, kotkuće, govoriću. Takav umjereno fonološki način pisanja ima tradiciju dužu od stotinu godina. Naime, Ivan Broz objelodanio je 1892. godine *Hrvatski pravopis* na umjereno fonološkom načelu. Na Brozov je *Hrvatski pravopis* bilo više udara. Naime, povremeno su izlazili pravopisi koji su s više ili manje uspjeha i nastojanja željeli nametnuti u hrvatski pravopis rješenja koja su se zasnivala na pravopisnoj reformi Vuka Karadžića. Takvi pravopisi već su u svojim naslovima pokazali razliku od Brozova pravopisa. Obično su jezik za koji su propisivali pravila zvali nakaznim i protuprirodnim imenom hrvatskosrpski, hrvatski i/ili srpski. *Hrvatski pravopis* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša javlja se prvi put 1971. godine, nasljeđujući na Brozov pravopis po svom ublaženo fonološkom načelu. O sudbini toga izdanja iz 1971. uglavnom je sve poznato. Njegova je naklada odmah uništena zbog političkih (ne)prilika. Zanimljivo je, međutim, da su mnogi ljudi pisali prema pravilima Babić-Finka-Moguševa pravopisa, premda ga nisu mogli imati na stolu jer je bio nedostupan. Naime, pravila koja je taj pravopis propisivao bila su ukorijenjena u hrvatskoj pisanoj praksi, pa stoga i poznata. Nakon zabrane i uništenja *Hrvatskoga pravopisa* iz 1971. izišlo je

njegovo londonsko izdanje. Tu su knjigu, do koje se nije moglo ni smjelo doći u Hrvatskoj, popularno zvali londoncem. Godine 1990. izlazi pretisak *Hrvatskoga pravopisa* iz 1971. godine i tada tek hrvatski građani mogu doći do te normativne knjige i proučiti je. Kao što je već rečeno, od 1971. do 2000. godine *Hrvatski pravopis* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša doživio je svoje peto (prerađeno) izdanje, a 2001. godine obilježujemo i njegovu tridesetu obljetnicu. Razvidno je da *Hrvatski pravopis* trojice autora ima život pun (ne)predvidivih obrata pa je s toga motrišta zanimljiv. Njegova sudbina govori o političkim, kulturnim i jezičnim prilikama unazad trideset godina, ali i o putovima hrvatskoga pismenoga jezika. Ovom prigodom ne ćemo se zadržavati na studiji o životu jedne knjige, nego ćemo govoriti o onome što ona nudi.

Najprije valja objasniti po čemu je peto izdanje *Hrvatskoga pravopisa* prerađeno. Dakako, osnovna načela Babić-Finka-Moguševa pravopisa nastavljaju se i u petom izdanju. Dakle, on nastavlja svojim već zacrtanim putem uz neke izmjene koje se mogu svesti na uklanjanje dvostrukosti. Naime, dosadašnja su izdanja *Hrvatskoga pravopisa* imala nešto više dvostrukosti (a ponegdje i trostrukosti). Jednostavnije rečeno, četvrto izdanje, primjerice, propisuje *postoci* i *postotci*, *ne ću* i *neću*, a peto samo *postotci* i *ne ću*. Na velik broj dvostrukosti u četvrtom izdanju bilo je dosta prigovora budući da je pravopis takva knjiga koja propisuje, pa može odrediti jednu od dviju ili više mogućnosti. Poznato je da je dvostrukosti

nemoguće u potpunosti ukloniti iz pravopisa, ali peto izdanje nastojalo ih je, s pravom, svesti na najmanji mogući broj. Na taj je način uklonjen jedan od bitnih prigovora kritičara *Hrvatskoga pravopisa*. U vezi s dvostrukostima valja još dodati da su se autori opredijelili za ono rješenje (od dvaju ili triju) koje je hrvatskoj tradiciji primjerenije.

U *Hrvatskom* su pravopisu pravila jasna, kratka i bez nepotrebnih opisa. Kao primjer navodim opće pravilo o pisanju velikih i malih slova: "Velikim se početnim slovom piše: 1. vlastito ime, 2. prva riječ u rečenici, 3. riječi iz počasti." Potom slijedi razrada toga temeljnoga pravila, pa između ostaloga možemo pročitati da se po prvome općem pravilu velikim početnim slovom pišu "svi članovi imena država i zemalja (osim veznika)" kao *Republika Hrvatska*, *Republika Bosna i Hercegovina*, *Sjedinjene Američke Države*, "svi članovi imena gradova, sela i zaselaka (osim veznika i prijedloga)" kao *Dubrovnik*, *Sveti Martin pod Okićem*. Često su u prosječno pismenoga čovjeka nesigurnosti u pisanju velikih i malih slova u posvojnih pridjeva. *Hrvatski pravopis* Stj. Babića, B. Finke i M. Moguša i na to pitanje daje jasan, kratak i potpun odgovor: "Velikim se početnim slovom pišu posvojni pridjevi na *-ev*, *-ov*, *-in* izvedeni: a) od osobnih imena, prezimena i nadimaka... b) od imena pripadnika naroda i država". Dakle, *Šubićev*, *Nikolin*, *Katin*, odnosno *Hrvatičin*, *Švicarčev*. U ovom se pravilu javlja još jedno da bi dvojbe o pisanju velikih i malih slova bile potpuno uklonjene: "pridjevi koji se tvore

sufiksima *-inski, -ovski, -evski*, označuju opću osobinu, pa se pišu malim početnim slovom." To znači da pišemo *matoševski stil, krležinska rečenica* i sl. Najčešća je poteškoća u pisanju velikih i malih slova kod imena organizacija, ustanova, javnih skupova, ulica. Naime, pravopis je knjiga kojoj većina pismenih ljudi pribjegava kada piše adrese. Općenito se zna da se imena ulica i trgova pišu velikim početnim slovom, ali kada su složena, onda već postoji nesigurnost u pisanju. Prva se riječ i u tom slučaju piše velikim početnim slovom, "a od ostalih riječi samo one koje su same po sebi vlastita imenica", npr. *Trg bana Josipa Jelačića, Ulica braće Radića*. Po istom se načelu pišu i imena organizacija, društava, ustanova, javnih skupova: *Matica hrvatska, Crveni križ, Osnovna škola Dobriše Cesarića*. Poglavlje pod naslovom *Velika i mala slova u Hrvatskom pravopisu* ima dvadesetak stranica, s dosta primjera, tako da možemo naći odgovarajući odgovor na sva naša pitanja.

U poglavlju o glasovima i glasovnim skupovima govori se o pisanju onih slova što zadaju poteškoće onima koji pišu. Poznato je da su to *č, ć, dž, đ, ije/je*. Ne bismo u prvi trenutak pomislili, ali i glas *j* sam po sebi može biti pravopisni problem. Navest ću jedno pravilo o pisanju glasa *j* za ilustraciju: "Glas se *j* piše redovito u nesloženim riječima između dvaju otvornika i to *i-a, i-e, i-i, i-u, u-i, u-u*". Slovo *j* ne valja ispustiti, prema ovom pravilu, u primjerima poput *studija, studiji, studiju* (od *studij* i *studio*), *kolegiji, žiriji, gladijator, dijeta, milijun* i sl.

Poglavlje o jednačenju glasova također je važno u hrvatskom pravopisu. Već je rečeno da je Babić-Finka-Mogušev pravopis umjereno fonološki. Opće je pravilo u pravopisu trojice autora: "Zvučni se šumnik mijenja ispred bezvučnoga u svoj bezvučni parnjak." U pismu to znači *vrabac*, ali *vrapca; težak*, ali *teška; bogac*, ali *bokci*. Od toga se pravila izuzima "zvučni šumnik *d* koji u pismu ostaje nepromijenjen: a) u složenicama ispred bezvučnih šumnika *c, č, ć, s, š...* b) u složenicama s prijedlozima *ispod* i *iznad...* c) i u drugim složenicama zbog jasnoće". Primjeri za ovo pravilo jesu: *odstupnica, iznadprosječan, odzdraviti* (drugo je *ozdraviti*), *odšutjeti, odtok* (drugo je *otok*). U vezi s poglavljem pod naslovom *Jednačenje glasova* primijetiti je da više nema dvostrukosti u pisanju riječi poput *redak - redci*. Naime, u četvrtom je izdanju *Hrvatskoga pravopisa* bilo dopušteno *redci* i *reci*, a u petom je propisano samo *redci*. Pravilo kaže da se zvučni šumnici *d* i *t* ispred *c* gube u riječima *otac (oca), svetac (sveca), sudac (suca)* i njihovim tvorenicama, a "u ostalim imenicama na samoglasnik + *-dac, -dak, -tac, -tak* i *-tka* ostaju *d* i *t*." Tako se pismom jasno razlikuje *redci* (mn. od *redak*) od *reci* (imper. gl. *reći*), *petci* (mn. od *petak*) od *peci* (imper. glagola *peći*), *poredci* (mn. od *poredak*) od *poreci* (imper. glagola *poreći*), *mladci* (mn. od *mladac*) od *mlaci* (mn. od *mlatac*) i sl.

Sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi u hrvatskom jeziku izazvalo je dosta rasprava. *Hrvatski je pravopis* usustavio pisanje složenica. Najprije opće pravilo: "Opće je načelo hrvatskoga pravopisa da

se riječi pišu odvojeno, svaka za sebe, razdvojene bjelinama." Dalje: "ako se isto značenje može iskazati kombinacijom jedinica koje već postoje u jeziku, nije potrebno uvoditi nove jedinice." Stoga nije dobro pisati *naprimjer* zajedno, kao jednu riječ, jer se ništa ne mijenja u značenju od *na primjer*. Međutim, ako je značenje u novom spoju jedinica drukčije, onda je riječ o novoj jedinici. Jednostavno se to može objasniti ovako. *Naoko* valja razlikovati od *na oko*. Npr. "naoko su slični" i "kud će suza nego na oko". Nije isto piše li se *napamet* ili *na pamet*: "sve uči *napamet*", "svažta ti pada na *pamet*". Jedno je *naime* ("mi smo, *naime*, sve shvatili na vrijeme"), a drugo *na ime* ("pošalji to na ime ustanove"), jedno je *zacijelo* ("zacijelo ga se sjećaš"), a drugo je *za cijelo* ("mlijeko za *cijelo* tijelo"). To znači da se u frazemima, koji su prepoznatljiva i postojana sveza riječi, sastavnice pišu odvojeno: ide mi *od ruke* (ne *odruke*), pada mi mrak *na oči* (ne *naoči*), idu rukom *pod ruku* (ne *podruku*), *od riječi do riječi* (ne *odriječi doriječi*). Premda nam se čini da sastavljeno i rastavljeno pisanje riječi, ako se tako promatra, ne bi trebalo predstavljati poteškoću u pisanju, valja ipak upozoriti na pisanje nekih složenica od kojih je jedna sastavnica *auto*, *foto*, *video* i sl. Takve se složenice pišu zajedno: *autocesta*, *fotoapar*, *fotosinteza*, *videokaseta*... Kao polusloženice, pak, pišu se imenice koje u prvom dijelu imaju imenicu stranoga podrijetla (*kamp-kućica*, *paus-papir*), koje slovo kao simbol (*A-dur*, *e-pošta*, *Rh-faktor*) ili one imenice koje izražavaju odnos od - do (*zemlja-zrak*, *zemlja-zemlja*). Takve se polusloženice pišu spojnicom. U vezi sa

sastavljenim i rastavljenim pisanjem valja još upozoriti na pravilo koje kaže da se niječna čestica piše rastavljeno od glagola: *ne znam*, *ne pišem*, *ne razumijem*, *ne mislim*. Prema tomu, piše se i *ne ću*, *ne ćeš*, *ne će*... Oko pisanja *ne ću* bilo je dosta rasprava. Odvojeno pisanje niječnice od glagola sasvim je uobičajeno, kao što je već rečeno, u svim primjerima, osim u *nemoj* i *nemam* (jer *moj* i *mam* ništa ne znače bez negacije). Zašto je onda napor naučiti pisati odvojeno i *ne ću*, pogotovu što je tako bilo već i u četvrtom izdanju *Hrvatskoga pravopisa* kao dvostrukost s *neću*, a pisanje *ne ću ima* i dugu, doduše nasilno prekinutu tradiciju. Već je rečeno da pravopis mora izbjegavati dvostrukosti gdje je god to moguće pa je opravdano što su se pravopisci odlučili za ono rješenje koje bolje odgovara sustavu, a pripada i hrvatskoj tradiciji pisanja.

Razgodci su rečenični znakovi. Obično smo sigurni u to kada na kraju rečenice staviti točku, uskliknik ili upitnik. Sa zarezima je ipak već nešto teže. Postoje, dakako, pravila, ali, ponekad nismo sigurni imaju li naše rečenice previše ili premalo zarezova. U *Hrvatskom pravopisu* daje se najprije definicija zarezova: "Zarez je razgodak kojim se razgraničuju rečenični dijelovi radi lakšega čitanja i razumijevanja napisanoga u okviru jedne rečenice, jer rečenice mogu biti različito složene, a neke i veoma duge." Doznajemo i to da se zarez katkada "stavlja i radi bolje preglednosti teksta jer bi često i bez zarezova bilo jasno kako tekst treba razumjeti pa je tada pisanje zarezova zalihosno, npr. ispred suprotnih rečenica,

iza zavisnih kada su ispred glavnih i sl." Imajući sve to na umu, pravopisci tvrde da su bitna tri osnovna načela za stavljanje zarezova. To su: nizanje, naknadno dodavanje i suprotnost. Već je upozoreno na to da su u *Hrvatskom pravopisu* navedeni brojni dobro izabrani primjeri. Zanimljivi su primjeri uz načelo nizanja kada rečenice dobivaju određeno značenje tek stavljanjem zarezova na pravo mjesto. Tako čitamo usporedno dvije rečenice s različitim značenjima zavisno o tome na kojemu je mjestu zarez: *Ne, volim umrijeti! Ne volim umrijeti., Ne valja prodati! Ne, valja prodati!, Molim lijepo, pišite. Molim, lijepo pišite.* Naknadno se dodavanje također odvaja zarezom. Naknadno je dodan "dio rečenice koji nije uže povezan s ostalim dijelovima te se čini kao da je naknadno dodan ili umetnut". Na kraju dijela o naknadnom dodavanju piše: "Uopće, ne valja pretjerivati pa zarezima odjeljivati svaku riječ i skupinu riječi koju možemo smatrati manje važnom za smisao rečenice, a time onda i naknadno dodanom." Dakle, na naše pitanje imaju li naše rečenice previše ili premalo zarezova, nije najjednostavnije odgovoriti u onom dijelu koji se odnosi na naknadno dodavanje. Što se tiče suprotnosti, pravilo je jednostavno: "svi suprotni dijelovi odjeljuju se zarezom." To znači da ispred svih suprotnih veznika stoji zarez i valja ga stavljeti "zbog općenitosti pravila". Osim točke i zarezova, razgodci su još upitnik, uskličnik, točka sa zarezom, dvotočje, trotočje, višetočje, crtica, spojnica, navodnici, zgrade...

Pravopisni znakovi "služe zato da se odredi kako što treba čitati ili razumjeti".

Zato su u pravopisu odvojeni od razgodaka u posebno poglavlje. Jedno znači točka na kraju rečenice, a drugo točka kao pravopisni znak iza kratice (*itd.*), iza rednih brojeva (na 5. stranici) i sl. U pravopisne znakove ubraja se i izostavnik (*il'*), znak jednakosti (=), naglasci, znak više (+), znak manje (-) itd.

Pravopisno je pitanje i pitanje kratica. "Kraticama se naziva skraćeno pisanje pojedinih riječi izostavljanjem nekih slova." Neke su kratice u općoj uporabi (*prof., dr., itd., i sl., SAD, UN*).

U poglavlju pod naslovom *Znakovi i oznake* govori se o onim znakovima koji su određeni pojedinim strukama. Neki od tih znakova imaju obilježja kratica, pa se javljaju i u pravopisu, premda pravopis ne određuje kakvi će ti znakovi biti. Oni se usklađuju s međunarodnim zakonima i praksom. Takvi su znakovi: *m* za metar, *h* za sat, *kg* za kilogram, *Au* za zlato...

Svaki je pravopis uglavnom tako uređen da se u prvom dijelu knjige javljaju pravila, a u drugom dijelu rječnik. Kada nas zanima kako napisati koju riječ, mi obično otvaramo pravopisni rječnik i pod određenim slovom abecede tražimo za pisanje problematičnu riječ. Valja nešto reći o dijelu *Hrvatskoga pravopisa* koji se zove *Pravopisni rječnik*. Poznato je da u pravopisni rječnik ne će ući sve riječi hrvatskoga književnoga jezika jer je pravopisni rječnik posebna vrsta rječnika u koji ulaze samo one riječi koje izazivaju poteškoće u pisanju. Stoga u pravopisni rječnik ne će ući opće poznata riječ *glava*, ali će ući *glavčina*, koja se rijetko rabi, ali predstavlja pravopisni problem (pisanje č). U pravopisni rječnik ne ulazi riječ *pametán* jer ne predstavlja

pravopisni problem, a ulazi *lijep* jer sadrži odraz jata. Javno je onda i zašto nalazimo u pravopisnom rječniku *četvrtina*, a ne nalazimo *petina*. Opravdano je što je u pravopisnom rječniku prezime talijanskoga pjesnika *Petrarce* (*Petrarca, Petrarce, Petrarci*), a nije i prezime hrvatskoga književnika *Marulića*. Kako je pravopisni rječnik opsegom uvijek ograničen, u njega ne ulaze uskostručnice poput *ornitofenologija, poliakrilbenzol...* Takve se riječi ostavljaju stručnim rječnicima. Budući da je *Hrvatski pravopis* pisan za hrvatski književni jezik, u njemu ne ćemo naći dijalektizme, provincijalizme, zastarjelice... U pravopisu su popisana i neka osobna imena i imena mjesta (zbog toga što predstavljaju pravopisni problem), ali i taj je popis ograničen. Naime, pravopis nije ni rječnik imena ni rječnik toponima. Ako tražimo riječ u pravopisnom rječniku koja nam zadaje pravopisnih poteškoća, a ne nalazimo je, onda moramo pogledati u prvi dio pravopisa, u poglavlja s pravilima koja se odnose na našu poteškoću. Želimo li, primjerice, pogledati kako se piše *Imotska krajina*, naći ćemo to ime u pravopisnom rječniku. Međutim, *Makarsko primorje* nije zapisano u rječniku, pa se o pravilnu pisanju toga imena možemo informirati u pravilima koja se odnose na pisanje velikih i malih slova.

Uz neke riječi u pravopisnom rječniku nalazimo ovaj znak: >. On znači da autori upućuju na bolju riječ. U pravopis su upisane one riječi koje predstavljaju pravopisnu poteškoću. To ne znači da riječ pripada hrvatskom književnom

jeziku. Na primjer, riječ *bašča* (i *baščá*) jest riječ uz koju se pitamo treba li pisati *č* ili *ć* i naći ćemo je u pravopisnom rječniku. Međutim, autori upućuju da je bolje *vt* jer je *bašča* (*baščá*) tuđica. Uz riječ *naočare*, koju bi neki upotrijebili, stoji znak da je bolje *naočale*. Uz *očenaši* stoji znak da je bolje *krunica* (drugo je molitva *Očenaš*), uz *dokud(a)* stoji znak da je bolje *dokle* itd. Takvih uputa nema mnogo, kao što je već rečeno, ali je dobro da ih ima. Pravopis ne razrješuje odabir riječi, ali je korisno da uz riječi koje ne ulaze u hrvatski književni jezik, a javljaju se kao pravopisni problem, stoji i obavijest, odnosno uputa na književnu riječ. To je vrijednost pravopisa, a ne njegov nedostatak.

Nakon objelodanjivanja petoga izdanja *Hrvatskoga pravopisa* Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Mogušá uslijedile su i određene kritike. Tako je *Hrvatski pravopis* došao u središte medijske pozornosti. O njemu se mnogo pisalo, ali malo je od toga bilo povezano sa stručnim, pravopisnim pitanjima. Jedna od neozbiljnijih kritika bila je ona koja kaže da ne valja pisati *ne ću* odvojeno, jer se izgovara zajedno. I nestručnjacima je poznato da je jedno pravilno pisati, a drugo pravilno govoriti. I *ne znam* i *ne mogu* pišu se odvojeno, a izgovaraju zajedno. Izgovara se i *Hrvacka, gracki*, a piše se *Hrvatska, gradski*. Osim uglavnom neozbiljnih napisa o pisanju *ne ću*, dosta se pisalo i o pisanju riječi poput *pogrješka, ogrjev, strjelica* i sl. Rečeno je već da su pravopisci nastojali smanjiti dvostrukosti na najmanji mogući broj. Opredijelili su se za ono rješenje od dvaju koje ima

korijena u hrvatskoj tradiciji. *Ogrjev, pogrješka* i sl. pisalo se i po Brozovu pravopisu, i još neko vrijeme prije nasilnoga ekaviziranja.

Pravopis je knjiga koja daje skup pravila o pisanju nekoga književnoga jezika. Književni jezik ne može bez pravopisa. On je temeljna normativna knjiga koje se imaju pridržavati svi pismeni ljudi, ne samo jezikoslovci. Razgovor o pravopisu mora biti utemeljen i ozbiljan. Valja ga poznavati i proučavati. Tek kada se prouči, može se o njemu raspravljati. Na žalost, u posljednje se vrijeme na pravopis gleda kao na medijski izazov, knjigu koja će izazvati medijsku buku, privući aferaskim pisanjem novinske čitatelje. Što je između korica te knjige, postaje nebitnim - često i stručnjacima. Tako više nije bitno kako se što ima pisati, nego kako tko ne želi pisati. Poštivanje pravopisnih pravila bitno je koliko i poštivanje prometnih pravila. Ako ne poštujemo prometna pravila, dolazi do sudara - ako ne poštujemo pravopisna pravila, dolazi do sudara u razumijevanju pisane poruke. Ako želimo biti pismeni, moramo se pridržavati pravila hrvatskoga pravopisa (velikim i malim početnim slovom).

Hrvatski pravopis Stjepana Babića, Božidara Finke i Milana Moguša u petom je izdanju ispravio nedostatke na koje su pravopisce kritičari upozoravali. Odnosi se to ponajprije na uklanjanje dvostrukosti gdje je god to moguće. Između dvaju, a ponekad i triju rješenja, autori su se opredijelili za ona koja su u hrvatskoj pravopisnoj tradiciji. Za neka su rješenja pravopisci tražili mišljenje stručnjaka, organizirali su rasprave, savjetovali su se s hrvatskim jezikoslovcima i nastojali stvoriti takva pravila koja prihvaća većina poznatih i priznatih jezikoslovaca, osobito onih koji se bave hrvatskom jezičnom normom. Pravila su jasna, kratka, dobro oprimjerena i sustavna. Hrvatski je književni jezik normiran. Jedna je od normi hrvatskoga književnoga jezika i pravopisna norma. *Hrvatski je pravopis* dobra, potrebna normativna knjiga, sustavna i dosljedna. Želimo joj sretan trideseti rođendan. *Hrvatski pravopis* dobar je pokazatelj kako prave vrijednosti o(p)staju unatoč pokušaju uništenja i zatiranja.

Ljiljana Kolenić